

PROMĚNĚNÍ PÁNĚ

Lk 9,28-36

Kristus nové tváře

Učedníci v tomto příběhu prožili, že Kristus je mnohem větší, než jejich dosavadní představy a zkušenosti. Byla to pro ně nová zkušenost. Poznávali v ní Krista nově, jak dosud ne. Jako křesťané vyznáváme, že jsme poznali Krista. A to nejen rozumově, jako nějakou nauku o něm, ale že jsme jej poznali osobně jako Syna Božího a jako Pána, kterého následujeme. Přesto však nemůžeme říci, že je to náš „starý známý“, že jej máme zcela „prokouknutého“, že už nás nemůže ničím překvapit. Nikdy nedokážeme poznat do všech podrobností ani druhého člověka, dokonce ani svého manžela či dítě – natož samého Boha, Krista. Boha poznáváme jen díky tomu, že on nám zjevuje svou tvář. Je ovšem důležité, abychom si neudělali nějakou svoji přesně ohraničenou a vymezenou podobu Boha. To bychom z něj udělali vlastně modlu, výtvar své mysli a plod svých teologických konstrukcí. Bůh je a zůstane vždycky větším než i ty naše nejpřesnější představy o něm. Zkušenost proměnění Krista na hoře Tábor byla pro učedníky znamením, že skutečný Kristus je větší než Kristus jejich představ a dosavadních zkušeností. To, že se Kristus dává poznat učedníkům jinak, nově, to vyvolalo v učednících zmatek. Podobně býváme zmateni i my, když se nám dává Bůh někdy poznávat nově a nečekaně. Máme někdy už za desetiletí života víry své vyjeté koleje, své představy, jak Bůh jedná, co dělá, co nedělá. A býváme vyvedeni z míry, když Bůh reaguje jinak, než jsme si představovali – když neodpovídá, nebo odpovídá úplně jinak, než bychom si mysleli. Býváme zmateni, když se mění Boží tvář, kterou jsme dosud znali. Zmatení přichází jak ve chvílích, kdy Bůh svou tvář skrývá, tak v případech kdy ji naopak zjevuje v takové síle a slávě až jen nechápavě hledíme. Naše staré zkušenosti a představy o Bohu někdy přestávají stačit jako malé kalhoty rostoucím dětem.

Život křesťana je v Bibli popisován jako růst. A je to částečně podobné obecnému růstu člověka od dětství po moudrost stáří. Člověk prochází několika vývojovými změnami, po kterých už nikdy není úplně stejný jako před tím. Puberta, vstup do manželství, stát se rodičem, krize středního věku, stáří... A přechodové fáze pro nás nebývají jednoduché. Jsme nejistí, když máme opouštět staré a růst do nového. I v duchovním životě je to podobné. Bible vyzývá, abychom i v duchovním životě směřovali k dospělosti. A i zde může přijít mnohá nejistota a zmatek – kdy s námi Bůh začne jednat nově, nečekaně, kdy se nám zjeví jeho tvář v novém světle jako učedníkům na hoře proměnění. Petr na nové věci reagoval sympaticky, ale po svém starém způsobu myšlení – jsou tu tři přední muži, postavme stan! Nepochopil, že lidské stany jsou v takové chvíli „záblesku z nebe“ k smíchu. Pán Bůh nás někdy vyvádí z míry. Není sputatelný lidskými představami a jízdami řády. Není věznem lidských kalkulací a propočtů. Překvapuje nás a burcuje nás, někdy vyvádí z míry. A nutno dodat, že to dělá rád. Ne proto, aby nás mátl, znejistoval, hrál s námi nějaké hry pro pobavení. Ne. Bůh nám někdy zjevuje svou tvář v nečekané podobě proto, aby nám pomohl, aby nás posunul někam dál, hlouběji pod povrch věcí – jako ony tři učedníky. Petr, Jan a Jakub spatřili sice stejného Krista, ale přitom úplně nově. To pro ně, jakkoli při tom byli zmateni, bylo velkým povzbuzením. Jaká požehnání při tom přijali? Zmíním tři.

1. Učedníci mohli nahlédnout do smyslu Ježíšovy cesty

K tomu si připomeňme, kdy k tomuto příběhu došlo. Nacházíme se v 9. kap. Lk ev., tedy v době, kdy v Ježíšově cestě dochází k výraznému zlomu. Krátce před proměněním na hoře Tábor se Ježíš svých učedníků ptá, za koho jej považují a Petr odpovídá: Ty jsi Kristus, Syn Boha živého, ty jsi Boží Mesiáš (v. 20). To je určitý bod zlomu i pro učedníky. Oni poznali, uvěřili a přijali, že Ježíš není jen židovský rabi, ale Mesiáš, Boží Syn. Od té doby je Ježíš vede dál a jasněji jim zjevuje, co jej čeká. Opakovaně mluví o tom, že bude trpět, bude zavržen, zabit a třetího dne vzkříšen. Zjevuje, že skrze kříž vejde do své slávy (v. 22). V závěru té 9. kap. Lk ev. je také řečeno, že se naplnily dny, kdy měl být Ježíš vzat vzhůru a proto upjal svou mysl k cestě do Jeruzaléma (v. 51). Nacházíme se tedy v kontextu přelomu v Ježíšově příběhu. Věci začínají pomalu ale jistě směřovat k cíli – k Jeruzalému, ke kříži, ovšem ale i ke vzkříšení. A do těchto souvislostí je zařazen i náš text o proměnění Páně.

Vše začíná poměrně běžně. Ježíš nejednou odcházel na pustá místa, aby se tam modlil. Zde však náhle během jeho modlitby dochází k něčemu zvláštnímu: „A když se modlil, nabyla jeho tvář nového vzhledu a jeho roucho bělostně zářilo“ (v. 29). Hned vzápětí se Ježíši zjevují dvě postavy: Mojžíš a Eliáš. Přední postavy doby SZ, kteří již dávno opustili tento svět. Oba již byli dlouho u Boha. Lukáš píše, že se Ježíši zjeví v slávě (v. 31). A hovořili s ním právě o jeho cestě, kterou měl dokonat v Jeruzalémě.

Dva muži, kteří již žijí v Boží slávě se setkávají s Ježíšem, též zjeveným v slávě a rozmlouvají. Tématem hovoru jsou vážné věci. Ježíšova cesta kříže a vzkříšení. Mluvili o Ježíšově „cestě“, dosl. o jeho exodu. Exodem se ve SZ nazývalo slavné vysvobození Izraelců z eg. otroctví. Tehdy pod vedením

Mojžíšovými prožili slavný exodus, slavné vyjití z poroby na svobodu. Tento starozákonní příběh je ovšem jakoby nedokončený, nedovršený. Ježíš ji dovršuje. Svou smrtí a vzkříšením dovádí všechny příběhy o Božím vysvobození ke konečnému naplnění. Díky jeho kříži vzkříšení bude dovršen exodus – vyjití ze všeho temného a zlého do země svobody – do věčného Božího království.

Ježíšův exodus, který se naplní v Jeruzalémě a přinese vysvobození lidem.

2. Povzbuzení učedníků k víře v Ježíše

To další, co učedníci z proměnění Páně přijali, bylo povzbuzení ve víře v něho. Oni sice již vyznali Ježíše Mesiášem, Synem Božím. Pán Bůh toto jejich vyznání stvrzuje viditelným znamením. Bylo jim dáno zahlédnout Krista v jeho božské slávě Syna Božího. V podobné podobě se Ježíš zjevil apoštolu Janovi na ostrově Patmos, už jako vzkříšený Pán a Král: „*Jeho hlava a vlasy bělostné jako sněhobílá vlna, jeho oči jako plamen ohně*“ (Zj 1,14). Normálně takto učedníci pozemského Ježíše neznali. Znali ho v podobě člověka. Ale bylo jim aspoň na chvíli dáno zahlédnout i něco víc. Jeho nebeskou slávu. To je hluboce ovlivnilo a posílilo ve víře a Petr se k tomu výslovně vrací ve svých listech. Přidává tuto svou zkušenost dál – My jsme byli svědky jeho slávy na hoře proměnění, sdílíme se s tím i s vámi, abyste tím byli také povzbuzeni. Ježíš je skutečně Boží Syn. My jsme tomu nejen uvěřili, my jsme to i viděli na vlastní oči. Proměnění Páně se tedy stalo pro povzbuzení víry učedníků.

3. Povzbuzení učedníků k následování Ježíše

Proměnění Páně učedníkům přineslo i povzbuzení k následování Ježíše. Zde sehrál významnou roli i hlas z oblaku – hlas Boží: „*Toto jest můj vyvolený Syn, toho poslouvejte*“ (v. 35). Tak jednak povzbuzení ve víře a jednak povzbuzení k následování. Ten, který je s vámi jako váš Mistr je hoden následování celým životem, protože to není jen jeden z rabínů, ale sám Syn Boží. Pán a Král všeho vesmíru. Je důvěryhodný. Bůh zde Pána Ježíše jakoby autorizuje – je to skutečně ten, kterého jsem vám poslal, toho poslouvejte.

Víme dobře, že lidé si moc dobře rozmyslí, komu mají důvěřovat, koho mají poslouchat. Platí to v dnešní době plně nedůvěry k autoritám a institucím. V době Ježíšově to bylo v něčem podobné. V té době se množily postavy, které si nárokovaly autoritu, prohlašovaly se za Mesiáše. Navíc mezi Židy působily různé náboženské a politické strany: farizeové, zákoníci, saduceové, herodiáni, zélóti, sikariové, esejci. Ke komu se přimknout? Kdo je nejlepším rádcem? Kdo nejlépe tlumočí Boží vůli? V množství názorů mohla vyvstat otázka: a jsou vůbec zapotřebí nějaké vnější lidské autority? Nedokáže se člověk sám za sebe rozhodnout, co je nejlepší, co je Boží vůle? Do množství směrů a názorů zazněl hlas z oblaku: „*Toto jest můj vyvolený Syn, toho poslouvejte*.“ Budete-li jej poslouchat, nezklamete se, nesvede vás špatnou cestou, neznásilní vás. Naopak, naleznete směr, cest i cíl a pokoj svým duším.

To, že Boží hlas zazněl z oblaku, není po biblické čtenáře novum. Navazuje to na příběh, kdy Bůh hovořil k Mojžíšovi z oblaku na hoře Sinaji. I to má učedníkům, znalým SZ, dosvědčit, že zde hovoří skutečně sám Bůh.

Závěr

Učedníci prožili zvláštní zkušenost. Spatřili svého Mistra v nové podobě. Spatřili Krista v nebeské slávě. Zároveň přitom mohli nahlédnout do tajemství jeho cesty, byli povzbuzeni k víře a k následování Krista.

Můžeme něco z toho prožít i my? Ano, ale asi ne tak jako tehdy učedníci. My už neznáme Krista v těle. Přece však to, co okusili tehdy Petr, Jan a Jakub není jen zajímavý příběh pro ně samé. Chce oslovit i nás.

I nám se Kristus dává poznat, plně a postačitelně pro náš život. Musíme však vždy žít s vědomím, že Kristus je větší než všechny naše představy a zkušenosti s ním, že ho nemůžeme natěsnat do svých schémat a šuplíků. Nemůžeme si jej zkrotit a ochočit svými představami jak by měl jednat. Jedná s námi a dává se nám poznat leckdy nečekaně. Podobně jako když bratr Paleček, šašek Jiříka z Poděbrad, přiběhl k mistru Rokycanovi a zděšeně vykřikoval: „Ach, zle je, zle je, bratře Rokycano! Nalezl jsem za městem v hnoji zakopané tělo Boží.“ Nastalo zděšení. Takové zneuctění – svátost oltářní na hnojišti? Nakonec se ukázalo, že na hnojišti neleží znesvěcený hostie, ale nemocný ubožák, o kterého se nikdo nestaral. Byla to výzva. Spatří „jinou tvář Kristovu“ než na jakou byli zvyklí? Mohli se setkat s Kristem ve zcela nečekané a přece pravdivé a hluboké podobě.

Kristus se s námi setkává různým způsobem a v různých podobách. Nepřehlédněme jej. A tam, kde se s ním setkáme, kde jej rozeznáme, tam vždy také prožijeme i nové povzbuzení k víře. Ovšem i k následování a službě. Nejen že Kristus byl proměněn před zraky učedníků. Výzvou k následování se mají proměňovat i učedníci – kam jinam, než do podoby svého Mistra.